



# MIQUEL SOLÀ I DALMAU.

## MÚSICA DE PARAULES, COM BATEC D'ALES D'ÀNGEL

JAUME FERRER I PIÑOL

En Miquel A. Solà i Dalmau (Igualada, 1908-1985), franciscà de cor, va ser prudent i discret tota la vida. La seva vida personal, la familiar, la social... i sobretot la cultural i poètica, quedava normalment protegida dins un núvol flonjo, eteri, transparent, però impenetrable a la vegada. Amant de la música i del cant, també la seva poesia va ser música. I encara ho és, perquè la poesia, si és bona, no mor amb el poeta. Per a Solà i Dalmau, la poesia era una festa. Un dia ho va manifestar així en referir-se a un acte poètic organitzat pel Cercle de Cultura Torres i Bages: *«Aquesta és una manifestació externa de la festa que és la poesia tots els jorns en la intimitat de les nostres ànimes»*.

En la intimitat de la seva ànima gaudia, doncs, cada dia, d'una festa de poesia. I si bé és cert que la cadència musical apareix sovint en els seus versos, això no vol dir pas que la seva deixi de ser una poesia difícil, profunda. Sobretot pel llenguatge que emprava. Era un dominador exhaustiu, absolut, del diccionari. Semblava talment que inventés paraules, però les paraules ja existien; només que ell les tenia disponibles a la recambra del cervell o en el magatzem, curós, del seu diccionari de paper d'ús particular, diccionari extractat amb el qual convivia i que tenia sempre en reserva, tocant a mà.

Tota lectura bona el subjogava, no s'estava d'escriure notes i més notes en els llibres de la seva biblioteca o d'intercalar-hi papers amb comentaris. La seva ànima se sentia així viva, present, penetrada i dissolta en els textos d'altri; i si això

ho feia amb obres alienes, pensem, doncs, que no faria amb les pròpies quan cercava el perfeccionament fins a l'extenuació; hores d'insomni a la recerca d'aquella paraula, la darrera, la definitiva, que arrodoniria un article, una conferència, un assaig o un poema.

Avui, tots els seus treballs —que eren el seu món, la seva joia— resten ben desats en una aula silenciosa, discreta com ell, segura i fiable, de la Biblioteca Central d'Igualada. Són muntanyes de carpetes, ordenades en capsos, on es conserven els documents, amarats de valuoses aportacions a la literatura. Es compleixen cent anys des que va néixer el poeta, el traductor, l'assagista, aquest escriptor d'amplis registres i veiem que els seus papers conformen avui un actiu cultural amorosament classificat. Només en poesia hi hem trobat vint-i-vuit lligalls. Inèdits gairebé tots. Quants trossos amagats, desconeguts, hi ha en aquella àrea de la Biblioteca! Tots a disposició de lletraferits i estudiosos. I també a l'abast dels qui simplement els vulguin consultar.

Ara bé, la poesia —en general i no només la de Solà i Dalmau— és per ésser llegida, però també per ésser escoltada. I quan se'm demana una aproximació a l'obra d'un autor acostumo a fer-la, per tradició i experiència, des d'una vessant de rapsode. Aquí és on rau, on hi juga activament la percepció de la musicalitat d'un poema; és el moment de desentranyar, tantes vegades, la seva qualitat intrínseca, possiblement oculta. És l'hora de descobrir-hi els matisos, l'ànima, el geni, imperceptible, mig amagat

per les rareses i els equilibris del diccionari. Fer un primer cop d'ull, exterior, als títols que ens remetent al contingut de les capsas, és un primer pas que ens mena a les portes d'un paradís, verge encara, suggerent i temptador, de l'esperit.

Així hi trobem, per ordre alfabètic, *Àlbum de família*, *Anyell de Déu Salvador*, *Art d'envellir*, *Balada del penediment*, *Breviari marià*, *Caminet florit* —lirisme, espiritualitat i religió dominen la seva obra—... i seguim amb *Cants d'entrada per als temps litúrgics*, *Celístia*, *Cinquantenari pasqual*, *Contrallums*, *Espòs de sang*, *Fiola d'essències* —una ampolleta petita de vertaders efluvis poètics—, *El foc dels sants* i un sorprenent *Gitanos* que ens apropa al «giravoltar garbós d'una faldilla / damunt el peu descalç».

La llista no s'exhaureix. Tenim *Goigs a llaor del mestre Just*, *Impromptus i pregàries*, *Lírics*, *La llum del crepuscle*, *Per a tu* —tendres poemes, ben treballats, dels quals són destinataris principals l'esposa, els fills o aquella àvia Maria, «per tan velleta, sàvia»—. I *Petites grandeses*, *Retalls de vida...* fins que ens topem amb la descripció minuciosa del *Retaule de Santa Maria*. Un treball escrit —diu— «al declinar de la meua vida [i que] té el baticor encisat de la meua minyonia». Encisat, doncs, passava hores «dins la gran nau», hores en què «els protagonistes del Temple, llevat la flameta que feia companyia al Senyor en el sagrari, eren el silenci i algun raig de sol que incidia diversament segons l'hora». Era el raig de sol que, en moure's lentament, fixava l'atenció d'aquell noi cap a punts distints del retaule...

La mirada se'm passeja finalment davant la resta de títols dels lligalls. *Roses i gardènies* (*Deu dones de l'Evangeli*), *Salmòdia de les hores mirrades*, *Sonets de quaresma*, *Tarragonines*, *Tríptic de les creus igualadines* i *La troballa de la Verge*, que clou aquesta densa i prolífica relació. La majoria de títols, reiterem, són d'una marcada, innegable corporeïtat religiosa, espiritual. Ell no defugia, ans al contrari, aquesta etiqueta que emmarcava i definia gran part de la seva obra. Sempre, al llarg de la vida,

va mantenir l'esperit d'aquell minyonet que passava hores ensonyades, d'abstracció, al peu d'aquell retaule que més endavant recrearia poèticament. Seria també la mateixa persona que descobriria la bellesa indiscutible de la lírica de Juan Ramon Jiménez, sobretot la d'aquell *Platero y yo* que ell va saber convertir en el tan fidel *Blanquet i jo*.

Quanta musicalitat no hi ha dintre d'aquelles capsas...! Cal només obrir-les i fer que el seu fons, el so, s'expandeixi i impregni l'aire. Proveu de fer-ne lectura, amb un to de veu mínimament audible, una forma de xiuxiueig, com un resson que s'escolta a si mateix. Us arribarà llavors, nítida, tota la música de les paraules. Com un batec d'ales d'àngel.

**JAUME FERRER I PIÑOL** (Igualada 1934). President fundador de Poesia Viva d'Igualada. Col·laborador a la premsa igualadina. Coautor de *Catòlic, elenc ... i rodolí, espectacle ben igualadí* (1989) i autor d'*Arrels igualadines* (1990, 1992 i 1995).